

הסמכה לרבנות ועצרת אקדמית

יום שישי, כ"א חשוון תשע"א, 29 באוקטובר 2010

תהלוכה ושיר פתיחה:

מתן קליין

"שירי סוף הדרך" מילים: לאה גולדברג, לחן: שם טוב לוי
גיטרה: חזי האיט, כלי הקשה: ז'וקה פרפיניאן

מנחת הטקס:

הרב נעמה קלמן – דיקנית

דבר הנשיא

הרב פרופסור דוד אלנסון

הענקת תוארי כבוד ועיטורים

עיטור הנשיא

גורית אלדר

שושבינה: עו"ד שרה ברנשטיין

דוקטור לעבודה קהילתית יהודית לשם כבוד

ד"ר חביאר סימונוביץ

שושבינה: טרי הנדין

דוקטור למדעי הרוח לשם כבוד

החזן פרופסור אליהו שליפר

שושבין: הרב ד"ר שאול פיינברג

דוקטור למדעי הרוח לשם כבוד

ד"ר צביה ולדן

שושבין: הרב מאיר אזרי

דבר מקבלת תואר הכבוד

ד"ר צביה ולדן

*

אתנחתא מוסיקלית:

החזן פרופסור אליהו שליפר

"שבת המלכה" מילים: חיים נחמן ביאליק, לחן: מקס ינובסקי

פסנתר: איה שליפר

*

הענקת תעודות גמר לבוגרי תכנית "סוגיות חיים – ביבליותרפיה תלמודית"
של מרכז בלאושטיין לתמיכה ולייעוץ רוחניים
מנחה: ד"ר רוחמה וייס

עדנה מזור	יונה ארזי
מיכל סגל	ענבל בריסקין-פרי
חמדה צוקרמן	עפרה הפנר
אלי שרון	מיכל יניב
כינרת שריון	שרה כץ
	ציפי לוי ברון

*

הענקת תעודות גמר לבוגרי המחזור הראשון של תוכנית ההתמחות בחינוך יהודי פלורליסטי
מנחה : ד"ר מיכל מושקט ברקן

בת עמי לגמן	עדי אפל טל
נועה מזור	מיכל בורשטיין עזריאלי
חיים שלום	שקד גטריידה

תכנית ההתמחות כוללת לימודים לתואר שני במרכז לחינוך יהודי ע"ש מלטון, באוניברסיטה העברית בירושלים.

*

אתנחתא מוסיקלית
מתן קליין
"לילה לבן בשדות בית לחם" לחן: נעמי שמר
גיטרה: חזי האיט, כלי הקשה: ז'וקה פרפיניאן

הסמכה לרבנות

מנחה

הרב ד"ר מרק רוזנשטיין
ראש התוכנית הישראלית לרבנות

זוהר אופז - ליפסקי
שושבין: הרבה צפורה ליבנה

גבריאל (גבי) דגן
שושבין: הרב פרופסור יהודע עמיר

מירה חובב (כ"ץ)
שושבין: הרב עופר שבת בית-הלחמי

חיים שלום
שושבין: הרב פרופסור יהודע עמיר

דבר תורה בשם המוסמכים
הרב גבי דגן

ברכות למוסמכים

שי פינטו – סגן נשיא האיגוד העולמי ליהדות מתקדמת

עו"ד ירון שביט - יו"ר התנועה ליהדות מתקדמת בישראל

הרב מאיה ליבוביץ – יו"ר מועצת הרבנים המתקדמים בישראל

אשרור התאים

ד"ר דוד הרמן – יו"ר **חבר היועצים של הקולג'**

סיום מוסיקלי:

"שמחתי באומרים לי"

מילים: תהילים קכ"ב, לחן: **צ'רלס אוסבורן**
מקהלת תלמידי היברו יוניון קולג'

עם

החזנית **תמר חביליו**

פסנתרנית: **אנסטסיה סובולב**

התקווה

Ordination and Academic Convocation

October 29, 2010, 21 Cheshvan 5771

Processional and opening song:

Mattan Klein

"End of Journey Songs"

Words: Lea Goldberg, Music: Shem Tov Levi

Guitar: **Ezekiel Jait** Percussion: **Joca Perpignan**

Welcome

Rabbi Naamah Kelman, Dean

Honorary Degrees

Presented by

Rabbi Professor David Ellenson – President

Presidential Medallion

Nurit Eldar

Sponsor: **Sarah Bernstein**

Doctor of Jewish Communal Service *honoris causa*

Javier Simonovich Ph.D.

Sponsor **Terry Hendin**

Doctor of Humane Letters *honoris causa*

Cantor Prof. Eliyahu Schleifer

Sponsor **Rabbi Shaul Feinberg, Ph.D.**

Doctor of Humane Letters *honoris causa*

Tsvia Walden Ph.D.

Sponsor **Rabbi Meir Azari**

Response

Tsvia Walden Ph.D.

Musical Interlude:

Cantor Professor Eliyahu Schleifer

"Shabbat HaMalkah" (Sabbath the Queen)

Words: **Chaim Nachman Bialik** Music: **Max Janowsky**

Piano: **Aya Schleifer**

Certificates for Graduates of "Life Texts – Talmudic Bibliotherapy" Program – The Blaustein
Center for Pastoral Counseling.

Introduction: **Dr. Ruhama Weiss**

Yona Arazi	Michal Segal
Inbal Briskin-Pery	Eli Sharon
Ofra Hepner	Kineret Shiryon
Sara Katz	Michal Yaniv
Tsippy Levin Byron	Hemda Zukerman
Edna Mazor	

*

Certificates for Graduates of the Specialization in Pluralistic Jewish Education

Introduction: **Dr. Michal Muszkat Barkan**

Adi Apple-Tal	Bat Ami Legman
Michal Burstein-Azrieli	Noa Mazor
Shaked Getraide	Haim Shalom

This program is part of a Master's Degree in Jewish Education from the Melton Centre for Jewish
Education of the Hebrew University.

*

Musical Interlude:

Mattan Klein

"White Night over Bethlehem Fields"

Music: **Naomi Shemer**

Guitar: **Ezekiel Jait** Percussion: **Joca Perpignan**

Rabbinic Ordination

Presented by:

Rabbi Marc Rosenstein, Phd.
Director, Israeli Rabbinic Program

Zohar Ufaz-Lipsky
Sponsor **Rabbi Zipora Livneh**

Gabriel (Gaby) Dagan
Sponsor **Rabbi Prof. Yehoyada Amir**

Myra Hovav (Katz)
Sponsor **Rabbi Ofer Shabbat Beit HaLachmi**

Haim Shalom
Sponsor **Rabbi Prof. Yehoyada Amir**

Response on behalf of the Ordinees
Rabbi Gaby Dagan

Greetings

Shai Pinto – Vice President – World Union for Progressive Judaism

Yaron Shavit - Chair – Israel Movement for Progressive Judaism

Rabbi Maya Leibovic – Chair – Council of Progressive Rabbis in Israel

Confirmation of Degrees

Dr. David Harman - Chair – Board of Overseers

Samachti B'Omrin Li

Psalm 122, composed by Charles Osborne
Sung by the **Hebrew Union College Year in Israel Students Choir**
with **Cantor Tamar Havelio**
Pianist: **Anastasia Sobolev**

HATIKVA

דבר הדיקנית – הרב נעמה קלמן

"נולדתי עם ריח של צבע. צבע בעבורי הוא כמו מוסיקה עבור אנשים אחרים. כשאתה רוצה להירגע אתה שומע מוסיקה או הולך לנוח, אני עובד עם צבע. בשבילי הצבע היה תמיד המהות".

כך מסביר האומן והמעצב דן ריזינגר את דבקותו לאורך השנים בשלושה צבעי היסוד: צהוב, אדום וכחול. הוא מספר זאת על בסיס קורות חייו: "התקופה שבמהלכה התחבאתי כילד בזמן השואה הצטיירה אצלי בצבעים אפורים, חומים וכהים; צבעים לא מוגדרים. אך המשך הביוגרפיה שלי היא סיפור בשלושה צבעים: צהוב של המגן דוד שאולצתי לענוד בילדותי, אדום של דגלי הצבא הרוסי המשחרר וכחול של שמי ישראל החופשייה". דן ריזינגר, היה חתן פרס ישראל בתחום העיצוב לשנת 1998. את הדברים האלה הוא אמר השנה לקראת פתיחה של תערוכה במוזיאון לאמנות מודרנית באשדוד.

למרות הקשיים האישיים, ובמקרה של ריזינגר, סיפורו האישי הוא גם הסיפור של העם היהודי, אנו מקווים ומתפללים לטוב, ואנו מאמינים שיהיה טוב. ה"טוב" הזה הוא פרי מאמצים וחלומות. והטוב הזה צבוע בשלושת הצבעים.

במשך דורי דורות שרנו את המזמור הזה כשעלינו למקדש:

תהלים פרק קכו

שִׁיר הַמַּעֲלֹת בְּשׁוּב דִּי אֶת שְׁיֵבַת צִיּוֹן הִיִּינוּ כְּחֹלְמִים :
(ב) אַז יִמְלֵא שְׁחִיק פִּינוּ וְלִשְׁוֹנוּ רִנָּה אֶז יִאֲמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל יִקְוֶה
לְעִשׂוֹת עִם אֱלֹהִים :
(ג) הַגְּדִיל ד' לְעִשׂוֹת עִמּוֹ הִיִּינוּ שְׂמִיחִים :
(ד) שׁוּבָה ד' אֶת שְׁבִיתָנוּ כְּאֶפְיָקִים בְּנִגְבִּי :
(ה) הַזִּרְעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ :
(ו) הַלֵּיל יִלְךְ וּבְכֹה נִשְׂא מְשִׁיךְ הַזָּרַע בְּאֵי יְבוּא בְּרִנָּה נִשְׂא אֶלְמֵתֵינוּ :

זו תמצית האופי היהודי! שמחה ורינה באות בעקבות המסע, המאמץ, וההתמודדות.

אני מתפלאת כל שנה מחדש כאשר לקראת השנה החדשה המוספים בעיתון מדווחים עד כמה הישראלים מרגישים שטוב להם. תמיד חלמנו לטוב יותר ולא וויתרנו על האחריות שלנו לקדם את הטוב. השפע שאנו חווים הוא בין המחזוריות של בריאה וגאולה. העולם נברא כל יום מחדש ותפקידנו הוא לקרב את הגאולה.

אני חושבת שהסיבה שאנו שמחים בארץ ובקיומנו בארץ למרות כל הקשיים היא, שאנו חיים עם נוכחות תמידית של שלושת צבעי היסוד....

-צהוב- השמש האינסופית שנותנת אור מיוחד במינו!

-הכחול של הים התיכון והאופק הנצחי שהוא מאפשר

-והאדום זה...עוצמת הלהט והרצון לחיות ולפרוח ולחגוג את הבריאה ולשאוף לגאולה!

מוסמכים יקרים, בוגרי תוכנית "סוגיית חיים", מסיימי התכנית בחינוך : צאו לשטח עם תחושות ה"יש" ה"אפשר". רוצו לתקן את העולם במלכות שדי. אלוהים ברא לנו עולם של צבעי היסוד על מנת שנוכל לערבבם וליצור יצירה אופטימית.

דבר מנהל התכנית הישראלית לרבנות – הרב ד"ר מרק רוזנשטיין

וְהָאִישׁ מִשְׁפָּאָה לָּהּ מִחֵרִישׁ לְדַעַת הַהֲצִלִּיחַ ה' דְּרָכּוֹ אִם ל' א': [בראשית כד כא]

סיפור השליחות של עבד אברהם להביא כלה ליצחק מלא נקודות מבחן: האם הנערה תעמוד במבחן הנדיבות ותציע להשקות את גמליו? האם היא תהיה מהמשפחה הנכונה? האם היא תהיה יפה ובתולה? האם משפחתה תסכים לשלוח אותה? האם היא תסכים לצאת? בכל שלב ושלב יש מתח מסוים – האם השליחות תצליח או לא? בכל שלב יש האפשרות של כישלון. בכל נקודת מפנה אנחנו משתאים מחרישים לדעת ההצליח ה' את דרכו אם לא. ככה הם החיים – שרשרת של נקודות מפנה, סדרה של רגעים בהם אנו משתאים – ומקווים – האם נעבור בשלום את האתגר הבא?

אתם היום חוגגים התמודדות עם אתגר לא מבוטל, תהליך ההכשרה שעברתם דרש הרבה כוחות והרבה השקעה והרבה מחויבות. מגיעים לכם שבחים וברכות. אבל האתגרים הקשים יותר עומדים לפניכם וכולנו משתאים לכם מחרישים, לראות איך תתמודדו, איך תשמרו על איזון, איך תתקנו את העולם השבור שלנו בכלים שזה עתה רכשתם. יש מתח מסוים כמובן – אבל כמו עבד אברהם אנחנו חדורי אמונה שיצליח ה' את דרככם, ושאתם תבצעו את שליחותכם בנאמנות ובכבוד ובקדושה. עלו והצליחו.

מקבלי תארי כבוד ועיטורים

צביה ולדן

נולדה, חיה ומגדלת את ילדיה ונכדיה במדינת ישראל. בלשנית המתמחה בהתפתחות השפה בקרב ילדים, באוריינות ובשימושי מחשב. היא משמשת כראש מכון יזמות, שפה ומחשבים (מיש"ם) וכמרצה בכירה במכללת בית ברל ובאוניברסיטת בן גוריון בנגב.

צביה מקדישה זמן ומרץ רב למחקר ולהוראה, וכן לכתיבה ולעריכה של חומרים לטלביזיה היונקים מן המקורות של ארון הספרים היהודי. היא פעילה מרכזית בתחום התחדשות התרבות היהודית בישראל; נמנית עם ראשוני בית הכנסת 'בית דניאל' – בית הכנסת של התנועה ליהדות מתקדמת בתל-אביב, ועם מייסדי בית המדרש ללימודי היהדות 'קולות', בו כיהנה במשך שנים רבות כחברת הנהלה וכמרצה למקצועות היהדות. כמו כן היא פעילה חברתית ולוחמת מחויבת לשלום.

היא הייתה בין יוזמי הסדרה לונדון **פינת בן יהודה** ובימים אלה היא משקיעה מאמצים רבים בהקמת **מרחב העברית בראשון לציון** שיכלול מוזיאון, בית ספר ופארק נושאי.

מפעלי חייה של צביה זוכים לאהדה רבה הודות לאופייה הנמרץ, לאמונתה בדרכה, לחתירתה המתמדת להשגת היעדים שהציבה לעצמה ולנועם ההליכות המאפיין את אישיותה ובחירותיה גם ברגעים קשים.

אליהו שליפר

נולד בירושלים בשנת 1939. בילדותו למד ב"חדר" ואחר כך בשיבת "עץ חיים" שבמחנה יהודה. משם עבר לבית הספר "תחכמוני" ואחר כך לביה"ס התיכון שליד האוניברסיטה העברית. את דרכו המוסיקלית התחיל כ"משורר" (נער-מקהלה) וחזן צעיר במכון ומקהלת "שירת ישראל", שם למד אצל "רבם של החזנים" שלמה זלמן ריבלין ז"ל. במקביל הוא למד כינור וקרן-יער בקונסרבטוריון הירושלמי החדש. את שרותו הצבאי עשה כנגן בתזמורת צה"ל ולאחר שחרורו למד באקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בירושלים ובאוניברסיטה העברית (פילוסופיה יהודית וקבלה). בין השנים 1964-67 שימש כעוזר מחקר של ד"ר עדית גרזון-קיוי בחקר המוסיקה של עדות ישראל. אחר כך למד באוניברסיטת שיקאגו, שם

קיבל תואר מ.א. ודוקטור (Ph.D.) במוסיקולוגיה. בתקופת לימודיו הוא שימש כחזן בבית הכנסת הקונסרבטיבי South Side Hebrew Congregation בשיקאגו. הוא חזר ארצה בשנת 1976 ושימש כמרצה באקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בירושלים וכמרצה בכיר בחוג למוסיקולוגיה באוניברסיטת תל-אביב. במסגרת עבודתו הציבורית בתחום המוסיקולוגיה שימש מספר פעמים כשופט לפרס ראש הממשלה למלחינים וכן כיו"ר האיגוד הישראלי למוסיקולוגיה. ב-1981 התחיל את שרותו כחזן בהיברו יוניון קולג'-מכון למדעי היהדות בירושלים לצידו של הרב שאול פיינברג. החל מ-1985 הוא נמנה על סגל המורים של היברו יוניון קולג'-מכון למדעי היהדות בירושלים ושנתיים לאחר מכן נתמנה כפרופסור חבר וכמנהל לימודי החזנות. בשרותו כחזן ומורה כתב יצירות רבות לבית הכנסת. בשנת 2010 יצא לגמלאות והוא ממשיך במחקריו בתחום של מוסיקת בית-הכנסת של העדות האשכנזיות. פרופ' אליהו שליפר נשוי לפסנתרנית איה שליפר ולהם שני בנים, דורון ואורי שגם הם עוסקים במוסיקה.

חביאר סימונוביץ

עובד סוציאלי, עובד קהילתי, מתכנן אורבני ופסיכותרפיסט. עלה לישראל מארגנטינה בשנת 1978 כאות למחויבותו לעם היהודי ולמדינת ישראל. בוגר תואר ראשון בעבודה סוציאלית מאוני' חיפה, תואר שני בעבודה סוציאלית מווינגטון יוניברסיטי בסנט לואיס, ותואר שני בעבודה קהילתית יהודית מהיברו יוניון קולג' בלוס אנג'לס. בשנת 2002 קיבל תואר דוקטור בתכנון חברתי-כלכלי בפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון בחיפה.

הרצה בבית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת חיפה כעשרים שנה שם חנך דורות של עובדים קהילתיים. משנת 2003 הוא מרצה בחוג לשירותי אנוש במכללה האקדמית עמק יזרעאל בתכנון חברתי- כלכלי, ניהול ארגונים, יזמות וחוסן ארגוני. כיועץ קהילתי - אורבני מעניק ייעוץ לארגונים במגזרים הציבורי, השלישי והפרטי. כפסיכותרפיסט מטפל ביחידים, זוגות וחיילים שחוו משבר או אובדן. הוא שימש בתפקידים ניהוליים ופיתח תוכניות עבור ילדים, עולים חדשים, תוכניות לזו קיום ערבי-יהודי, ופרויקטים קהילתיים רבים ברוח היהדות הליברלית במרכז הקהילתי ליאו באק אותו הוא ניהל בשנות ה-90'

כמו כן, חביאר עוסק בפעילות התנדבותית בעמותות שונות למען קידום נושאים חברתיים. מזה מספר שנים ממשיך לתרום את חלקו כחבר במועצת המנהלים של מרכז חינוך לאו באק בחיפה.

מעורבותו רבת הפנים בתנועה ליהדות מתקדמת בישראל ובארגונים התנדבותיים שונים בארץ תרמה לצמיחתה ולשגשוגה של מדינת ישראל. על כך מוענק לו תואר דוקטור לעבודה קהילתית יהודית לשם כבוד.

נורית אלדר

נורית אלדר נולדה בירושלים, התחנכה בה והקדישה שנים רבות לחינוך ולעיצובם של מוסדות הוראה בה. את השכלתה הפדגוגית רכשה בטובות שבמכללות ואחר כך באוניברסיטה העברית (תואר שני במנהל חינוכי). כליה המרכזיים כדמות פדגוגית הם המקרא, ההיסטוריה היהודית והתרבות שיצרה היסטוריה זו. את התואר הראשון עשתה באוניברסיטה העברית, ואח"כ המשיכה בלימודים ב"מכון שכטר". בשנותיה הרבות כמובילת מערכות חינוך תל"י (תגבור לימודי יהדות), יצרה קשר מעמיק בין הרוח הרפורמית לבין בתי ספר פלורליסטים תוך התמודדות עם אתגרי ההווה של החינוך היהודי.

אלדר ניהלה במשך שמונה עשרה שנים בתי ספר, מתוכם חמש עשרה שנים במערכת תל"י בירושלים. ראשית דרכה במערכת זו הייתה כשנטלה על עצמה את המשימה הקשה של ניהול בית ספר "תל"י בית וגן" ועיצוב דרכו החינוכית. עם חבר מורותיה ומוריה היא הפריחה בבית הספר את הראייה התרבותית הכוללת, את עשיית העומק החינוכית ואת שילובם הפורה של ההורים ושל מוסדות היהדות המתקדמת ותל"י. היא השקילה בכך להציב את בית ספר תל"י בית וגן בשורה הראשונה של בתי הספר היסודיים המובילים בעיר.

בשנת 2002 עברה נורית ל"תל"י בית חינוך" כמנהלת חטיבת הביניים ובשנת 2004 הפכה למנהלת בית הספר. היא התמודדה עם האתגר לפלס דרך לבית הספר המתחדש, היונק הן ממורשת תל"י הרפורמית הן ממורשת "בית חינוך" ומדרכיהן של האוכלוסיות החילוניות והמסורתיות שפקדו אותו. בכל שנותיה כמנהלת העניקה לו מרוחה, מחכמת לבה וממסירותה האינסופית. אישיותה ודרכיה השפיעו על האווירה התרבות וראיית העולם של התלמידים והמורים בבית הספר. יחד עם חבר מורותיה ומוריה בנתה תכנית לימודים ייחודית שש שנתית בתחומי היהדות ומחשבת ישראל, בלי

להזניח את קידום נושאי החינוך הגופני, האומנויות, הקולנוע והמדעים. תל"י בית חינוך, בהנהגתה של נורית, תורם תרומה מכרעת לחינוך התיכוני בירושלים. הוא משלב מצוינות לימודית עם מערך איתן של חינוך מיוחד, דגש מובהק על לימודי היהדות והחוויה התרבותית היהודית, ביחד עם פיתוח מגמות טכנולוגיות ומדעיות. זהו בית ספר קהילתי המשלב הורים, מורים ותלמידים ברמות עשייה, הנהגה ויצירה מגוונות. גם ב"ס זה עומד היום בשורה הראשונה של בתי הספר התיכוניים בירושלים.

נורית אלדר זכתה בפרס גנגר לשנת הלימודים תש"ע, פרס מצוינות אישית לניהול בתי ספר תלי ולהעמקת החינוך היהודי. היא תקבל את הפרס באפריל 2011.

לאחר שנים רבות של יצירה ברוכה ופורצת דרך, בהרה נורית אלדר לסיים פרק אינטנסיבי ותובעני זה בחייה. עם פרישתה מניהול בית הספר מוענק לה עיטור נשיא הקולג' כאות אהבה, הוקרה ותודה על פועלה.

HONORARY DEGREES AND PRESIDENTIAL MEDALLION

TSVIA WALDEN

Innovative thinker, cultural activist and creative author

Tsvia was born in Israel, where she lives and raises her children and grandchildren. She is a linguist specializing in linguistic development in children, literacy, and the use of computers. Tsvia serves as head of the Institute for Initiatives, Language and Computers and as a senior lecturer at Beit Berl College and Ben Gurion University.

Tsvia devotes much of her time and energy to research and teaching, as well as to writing and editing materials for television that draw on the Jewish sources. She is a central figure in the field of Jewish cultural renewal in Israel; was among the first members of Beit Daniel, the Israel Movement for Progressive Judaism synagogue in Tel Aviv; and among the founders of Kolot Beit Midrash for Jewish studies, where she served for many years as a board member and lecturer in Jewish subjects. Tsvia is also active on social issues and is a committed peace campaigner.

Tsvia was among the initiators of the series **Corner of London and Ben Yehuda**, and is currently investing considerable efforts in the establishment of the **Hebrew Space in Rishon LeZion**, which will include a museum, school, and theme park.

Tsvia's endeavors have won widespread admiration thanks to her dynamic character, her belief in her chosen path, and her constant effort to meet the objectives she sets herself. Her pleasant manner is a hallmark of her personality and her decisions, even in difficult times.

ELIYAHU SCHLEIFER

Distinguished scholar and Professor of Sacred Music

Eliyahu Schleifer was born in Jerusalem in 1939. As child he studied in "Cheder" and at the Yeshivah "Etz Chaim" in Machaneh Yehuda.. Then he went to "Tachkemony" school and the Hebrew University High School. He began his musical career as a Meshorer (Choirboy) and Junior Cantor at the "Shirat Yisrael" Institute, where he studied Hazzanut with the master of cantorial art, Cantor Zalman Rivlin. Concurrently he studied violin and French horn at the Jerusalem New Conservatory of Music. He then served as a musician

in the Israeli Army Band and Symphony Orchestra. After his discharge from the army he continued his musical studies at the Rubin Academy of Music, Jerusalem and studied Jewish philosophy and Kabbalah at the Hebrew University. During the years 1964-67 he served as assistant to the ethnomusicologist, Dr. Edith Gerson-Kiwi, researching the music of the Jewish communities of Israel. He then studied at the University of Chicago where he received his M.A. and Ph.D. degrees in musicology. During his studies, he served as Cantor at the Conservative synagogue South Side Hebrew Congregation in Chicago. In 1976 he returned to Israel and served as lecturer at the Rubin Academy of Music, Jerusalem and senior lecturer in the Department of Musicology at Tel Aviv University. In his public capacity as musicologist he served a number of times as judge in the Israel Prime Minister's Prize for Composition and was Chairman of the Israeli Musicological Society. In 1981 he began his service as Cantor at Hebrew Union College – Jewish Institute of Religion, Jerusalem sharing the pulpit with Rabbi Shaul Feinberg. From 1985 he served as teacher at HUC and two years later he was appointed Associate Professor of Sacred Music and Director of Cantorial Studies there. During his service as cantor and teacher, he wrote various liturgical compositions. In 2010 he retired and he now continues his research projects on Ashkenazi synagogue-music. Prof. Eliyahu Schleifer is married to the pianist Aya Schleifer and they have two sons, Doron and Uri, who are also musicians.

JAVIER SIMONOWITZ

Consecrated Jewish Communal Service Professional

Javier is a social and community worker, urban planner, and psychotherapist. He immigrated to Israel from Argentina in 1978 as an expression of his commitment to the Jewish people and the State of Israel. Javier holds a BA in social work from Haifa University, an MSW from Washington University in St. Louis, and an MA in Jewish Communal Service from HUC Los Angeles. In 2002, he received a PhD in socioeconomic planning from the Faculty of Architecture and Town Planning at the Technion in Haifa.

Javier worked as a lecturer in social work in Haifa University for some twenty years, raising generations of community workers. Since 2003, he has worked as a lecturer in the Department of Human Services at Jezreel Valley Academic College, specializing in the fields of socioeconomic planning, organizational management, entrepreneurship, and organizational resilience. As an urban community consultant, he provides services for organizations in the public, private, and third sectors. In his work as a psychotherapist he assists individuals, couples, and soldiers who have experienced crisis or loss. He served in managerial functions and developed programs for children, new immigrants, Arab-Jewish coexistence, and numerous community projects in the spirit of liberal Judaism at Leo Baeck Community Center, which he directed during the 1990s.

Javier is also active in a voluntary capacity in various associations committed to advancing social issues. For several years, he has continued to make a contribution to Leo Baeck Education Center in Haifa as a member of the board.

His multifaceted involvement in the Israel Movement for Progressive Judaism and in various voluntary organizations in Israel has contributed to the growth and wellbeing of the State of Israel. Accordingly, he is awarded an honorary doctorate in Jewish community work.

NURIT ELДАР

Distinguished Educator, Outstanding leader.

Nurit Eldar was born and educated in Jerusalem, and has devoted many years to educational work in the city and to shaping its teaching institutions. She gained her pedagogic training at the finest seminaries, and later at the Hebrew University (MA in educational administration). As a pedagogic figure, her principal tools are the Bible, Jewish history, and the culture this history has created. She gained her BA at the Hebrew University, and later studied at the Schechter Institute. During many years' work as a leading figure in the

Tali (Enhanced Jewish Studies) educational systems, Nurit developed a profound bond between the Reform spirit and pluralistic schools, while coping with the challenges of Jewish education in the modern era.

Nurit served as a school principal for sixteen years, mainly in institutions affiliated with the Tali system in Jerusalem. She began her career in this framework by taking on the difficult task of leading Tali Bayit Vegan school and shaping its educational course. Together with the teachers, she inculcated a broad cultural approach in the school, engaged in profound educational activity, and encouraged the productive involvement of parents and of the IMPJ and Tali institutions. By so doing, Nurit placed Tali Bayit Vegan in the first rank of elementary schools in Jerusalem.

In 2002, Nurit assumed the position of principal of the junior-high section at Tali Beit Hinuch school, and in 2004 she became principal of the school. She coped with the challenge of steering the course of this school as it underwent a process of renewal, drawing both on the Reform Tali tradition and on the tradition of Beit Hinuch itself, in a process that responded to the approaches of the secular and traditional populations that attended the school. Throughout her time as principal of the school, she gave it the best of her spirit, wisdom, and infinite devotion. Her personality and approach influenced the cultural atmosphere and worldview of students and teachers at the school. Together with the staff, she developed a unique six-year curriculum in Jewish studies and thought – without neglecting fields such as physical education, the arts, cinema, and the sciences. Under Nurit's leadership, Tali Beit Hinuch has made a crucial contribution to developing high-school education in Jerusalem. The school combines academic excellence with a strong special education component, a clear emphasis on Jewish studies and on the Jewish cultural experience, and the development of study tracks in technology and science. Beit Hinuch is a community school in which parents, teachers, and students are all involved in diverse levels of action, leadership, and creativity. Here, too, the school has become among the leading high schools in the city.

Nurit has been awarded the Genger Prize for the academic year 2010/11. This prize recognizes personal excellence in the management of Tali schools and the enrichment of Jewish education. The prize will be awarded to Nurit in April 2011.

After many years of admirable and pioneering work, Nurit has decided to close this intensive and demanding chapter in her professional life. On her retirement from the post of school principal, HUC grants Nurit the President's Award as a token of love, admiration, and thanks for all her work.

קורות חיים ודבר תורה של המוסמכים

זהר אופז-ליפסקי

זהר אופז-ליפסקי, נולדה וגדלה בקבוץ איילת השחר שבגליל העליון. הוריה, אביבה וגד אופז, בני הדור השני לחלוצים שהגיעו מאירופה, הם דמויות מובילות בתחומי הרוח והתרבות באזור ובתנועה הקבוצית. זהר התחנכה במסגרת ה"חינוך המשותף" בקבוץ, למדה בביה"ס היסודי המקומי ובחט"ב האזורית בכפר בלום. תיכון למדה זהר בעיירה הסמוכה, הצור הגלילית, ואף חיה בעיירה בקומנות של"ף (שמיניות לעיירות פיתוח).

עם סיום לימודיה, הדריכה בחטיבת בני הקבוצים של הנוער העובד והלומד ואת שירותה הצבאי עשתה בנח"ל, כמפקדת כיתה. עם שחרורה, לאחר שנת הדרכה נוספת של בני הנעורים בקבוץ, פנתה זהר ללימודי תואר ראשון בקרימינולוגיה ובפילוסופיה יהודית באוניברסיטת בר אילן. במהלך לימודיה, הייתה מעורבת בעשייה פוליטית במסגרת התנועות נגד הכיבוש.

זהר נקראה ע"י מדריכה וחבריה, להקים עימם את המדרשה באורנים. לצד העיסוק בחינוך בלתי פורמלי בתחומי הזהות היהודית, החלה ללמד גם במסגרת בית הספר ולהדריך מורים. יחד עם חבריה במדרשה, חיפשה כיוונים חינוכיים וקהילתיים שיעמיקו את הזהות היהודית ויתנו ביטוי לקשר ההולך ונרקם עם המקורות היהודיים.

זהר התחנתה עם ברוך, מורה והיסטוריון, וילדה את עדו, יאיר והגר. ביחד הקימו את ביתם בקבוץ איילת השחר. היא למדה לתואר שני במחשבת ישראל באוניברסיטת חיפה. בשנת 2002 נסעה המשפחה לשליחות חינוכית בביה"ס היהודי הקהילתי בטורונטו (CHAT). בשנים, בהן שהו בטורונטו, נחשפה המשפחה לעולמה של היהדות הליברלית בצפון אמריקה. חברות בבית הכנסת "בית רעים" ושהות מדי קיץ במחנה "רמה" הביאו את זהר ללימודי הרבנות.

מאז חזרה ארצה, זהר עובדת כמורה וכמחנכת בביה"ס התיכון ע"ש אנה פרנק בקבוץ סאסא. היא מקיימת קבלות שבת בקבוצה ומהווה כתובת לרבים מתושבי האזור, המבקשים ביטוי יהודי-שיווני לטקסי מעגל חייהם.

את תעודת ההסמכה של זהר מעטר הפסוק:

"וַיִּקְחוּ מִלְפָּנַי מִשֶּׁה אֶת כָּל-הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִלְאכַת עֲבֹדַת
הַקֹּדֶשׁ לַעֲשׂוֹת אֵת אֲתֵּה וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד נִדְבָה בַבֶּקֶר בַּבֶּקֶר" (שמות
לו', ג')

Zohar Ufaz-Lipsky

Zohar Ufaz-Lipsky was born and raised on Kibbutz Ayelet Hashahar in the Upper Galilee. Her parents, Aviva and Gad Ufaz, are the children of pioneers who came to the country from Europe, and were key figures in the spiritual and cultural life of the region and the kibbutz movement. Zohar was educated in the "communal education" of the kibbutz movement, studying in the local elementary school and in the regional junior-high school in Kfar Blum. She attended high school in the neighboring town of Hatzor Haglilit, and lived in the town as part of a commune for 12th-grade students.

After completing her studies, Zohar worked as a counselor in the Kibbutz Section of the youth movement Hanoar Ha'oved Vehalomed. She performed her military service in the Nachal Brigade as a platoon commander. After her release from the army, and a further year working as a counselor with young kibbutzniks, she began BA studies in criminology, sociology, and Jewish philosophy at Bar Ilan University. During her studies, she was a political activist in organizations opposing the occupation.

Zohar's friends and her former charges in the youth movement encouraged her to take part in establishing the Midrasha at Oranim Teachers' Seminary. In addition to her informal education work in the field of Jewish identity, Zohar also began to teach in schools and to train teachers. Together with her friends at the Midrasha, she sought educational and communal tools that could enhance Jewish identity and reflect the emerging bond with the Jewish sources.

Zohar married Baruch, a teacher and historian. The couple have three children: Ido, Yair, and Hagar. They have made their home in Kibbutz Ayelet Hashahar. Zohar gained an MA in Jewish philosophy from Haifa University, and in 2002 the family traveled as educational emissaries to the Jewish community school in Toronto, Canada (CHAT). During their time in Toronto, the family was exposed to the world of North American liberal Judaism. Her membership in Beit Reyim Synagogue and her experiences in Ramah summer camp led Zohar to rabbinical studies.

Since returning to Israel, Zohar has worked as a teacher and educator at Anne Frank High School in Kibbutz Sasa. She leads Kabbalat Shabbat services for her kibbutz community and meets the needs of many local residents seeking an egalitarian Jewish way to mark lifecycle events.

דבר תורה

פרשת חיי שרה מספרת את סיפורה של עסקת הגדל"ן הראשונה של עם ישראל בארץ ישראל. כיאות ליהודי טוב, אברהם מתחיל את ההיאחזות שלו בארץ ברכישת מקום קבורה. זה כבר ידוע לכלם שפרשת חיי שרה נפתחת במותה של שרה. אברהם, אם כן, בא "לְסַפֵּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹרֶתָהּ"¹ וגם לקנות אחוזת קבר למשפחה.

התיאור של המשא ומתן שמנהל אברהם עם בני חת, ובראשם עם עפרון, הוא תיאור מעניין שמלמד רבות על המהלכים הפיננסיים, ולא רק בתקופתם של אברהם ועפרון. החיתים מציעים לאברהם לקבור את מתיו בבתי הקברות שלהם, חינם, כשהם יודעים שזה לא מה שהוא מחפש. אבל כסוחרים ממולחים הם מתחילים בהצעה ש"אי אפשר לסרב לה". הוא מודה להם על נדיבותם ומבקש לפגוש את עפרון החיתי כי נפשו יוצאת אל מערת המכפלה שנמצאת "בְּקִצְיָה שְׂדֵהוּ"².

עפרון, גם הוא מציע את השדה חינם. וכשאברהם שוב מתעקש לקנות ב"בְּכֶסֶף מְלֵא"³, עפרון נוקב במחיר: "אַרְבַּע מֵאֹת שְׁקֶל-כֶּסֶף בֵּינִי וּבֵינְךָ מֵה-הוּא"⁴ – מה זה בשבילך ארבע מאות שקל, שואל עפרון, תאמין לי, "לי זה עולה יותר". ראייה נהדרת לכך שלא אנחנו המצאנו את שיטות המסחר הפתלתלות. מושגים כמו: "בְּכֶסֶף מְלֵא" או "כֶּסֶף עֵבֶר לְסִיָּה" מופיעים פה לראשונה והופכים אבן דרך ברוכלות העברית.

אבל החשיבות שבסיפור זה אינה רק במה שהוא יכול ללמדנו על מסחר אלא גם במה שהוא אומר לנו על הדרך להפוך את הארץ לשלנו. אברהם קנה את מערת המכפלה, שבחברון, בכסף מלא, לא בכוח הזרוע. הוא לא כובש, הוא סוחר גדל"ן. הדרך שלו היא דרך המלך. חוקר המקרא יאיר זקוביץ' מצביע על כך שערי הבירה, בתנ"ך, ניקנו בכסף ולא נכבשו.⁵ כך גורן ארונה, שבירושלים,⁶ כך גם שכם⁷ ושומרון,⁸ בירותיה של ממלכת ישראל, וכך, כפי שאנחנו רואים פה, חברון. זה חשוב בעינינו כי זו הדרך שעליה מצביע התנ"ך כדרך הכשרה לקנות בעלות על אדמה.

חברון, אם כן, אינה עוד עיר בהיסטוריה היהודית. היא המקום בו ראו המרגלים, שבאו לתור את הארץ, את הענקים⁹ ובגללם "המסו את לב אחיהם". היא המקום בו ביקש כלב בן יפונה לשבת, כאות תודה על כך שהתנגד לדברי שאר המרגלים.¹⁰ היא גם הבירה הראשונה של דוד המלך, לפני שכבש את ירושלים. היא העיר שלא פסקה בה התיישבות יהודית עד פרעות תרפ"ט. היום זוהי עיר שמייצגת את המחלוקת שלנו עם הפלשתינאים, השנאה, הניכור והמרירות מתקוות אליה, אבל, באופן פרדוכסלי, מערת המכפלה מייצגת סוג של דו קיום, גם הערבים וגם היהודים מתפללים בה. יש בה גם בית כנסת וגם מסגד.

הייתי רוצה שנלמד מדרכי השלום של אברהם. הוא מנהל דיאלוג הוגן וגלוי עם שכניו. נכון, הוא לא רוצה טובות, הוא קונה בכסף מלא, אבל גם בזה יש מה ללמוד ממנו. מערת המכפלה נקנתה בהסכמה, כולם יצאו מרוצים מהעסקה. אברהם גם הוא יקבר בה, בבוא יומו, שניים יקברו אותו יחדיו, יצחק בנו העקוד וישמעאל, בנו המגורש.

¹ בראשית כג, ב'.

² שם, כג, ט'.

³ שם.

⁴ שם כג, ט"ו.

⁵ זקוביץ' י. "המסורות במקרא על ראשית התקדשותה של ירושלים". עידן 15. תשנ"א

⁶ שמואל ב', כד, 24-25.

⁷ בראשית לג', 18-20.

⁸ מלכים א' טז', 24.

⁹ במדבר יג', כב.

¹⁰ יהושע יד'

גבריאל (גבי) דגן

גבי נולד בעיירת הפיתוח חצור הגלילית שבצפון הארץ, בשנת תשכ"ט, 1968, למשפחה דתית-מסורתית. אימו אסתר ז"ל, עלתה ממרוקו ואביו משה, יבדל"א, עלה מפרס. גבי למד במסגרות החינוך הממלכתי דתי בחצור ובישיבת בני עקיבא בכפר הרא"ה כתלמידו של הרב משה צבי נריה.

לאחר שירותו הצבאי כקצין דת, החליט גבי לעזוב את החיים האורתודוקסיים לטובת לימודים אקדמיים. הוא סיים תואר ראשון בסוציולוגיה, אנתרופולוגיה ומדע המדינה מאוניברסיטת חיפה ולאחרונה סיים תואר שני בהצטיינות בהיסטוריה של עם ישראל. במהלך לימודיו, שימש כעוזר מחקר וכעוזר הוראה בתחום היחסים הבינלאומיים.

בשנת 1997 היה ממקימי ומייסדי עמותת "מארג" לקידום רב תרבותיות בחברה. במהלך עבודתו קידם את השיח הבין-תרבותי בישראל בתחומי קליטת העלייה מאתיופיה ומברית-המועצות לשעבר ובקידום השיח היהודי-ערבי בעיקר בצפון הארץ. גבי עסק בפיתוח תכניות לימודים ובהנחיית קבוצות והוביל מאות מדריכים/ות ומחנכים/ות בעשרות תכניות שמטרתן שינוי מגמות חינוכיות הרואות את המפגש הבין-תרבותי כמפגש חיוני ובלתי נפרד מחיינו בישראל. על רקע עבודתו בעמותה, נחשף ליהדות המתקדמת שם בחר להמשיך את דרכו.

עבודת הגמר של גבי, בהנחייתו המסורה של הרב פרופסור יהודע עמיר, עוסקת בתפקידו של 'מעמד הר סיני' המקראי בספרות חז"ל, ימי הביניים והעת החדשה ובעיצובה של התיאולוגיה האישית הליברלית שלו. עבודה זו מבקשת לגשר בין העולם האורתודוקסי, שאליו השתייך, לבין העולם הליברלי שאליו הוא שייך ובו הוא פועל היום. קריאתו את סיפור המעמד, כמבקש למצוא את תפקידו והשלכותיו, כמו את השימוש בחלקיו, מכוון ליציקת משמעות רוחנית-דתית-ליברלית מתחדשת.

בשנתיים האחרונות, גבי משמש כרב קהילת 'אהל אברהם' שבמרכז חינוך ליאו-באק בחיפה ובשנה הקרובה כרב חטיבת הביניים.

גבי נשוי לליילך ואב לגל בן ה-14 וים בן ה-8.

את תעודת ההסמכה של גבי מעטר הפסוק:

"גַּל עֵינַי וְאַבְיָטָה נְפֻלְאוֹת מִתְּוֹתֶיךָ" (תהלים, קי"ט, יח)

Gabriel (Gabby) Dagan

Gabby was born in Hatzor Haglilit, a development town in northern Israel, in 1968. He grew up in a traditionally religious home. His late mother, Esther, came to Israel from Morocco, while his father is of Persian origin. Gabby studied at state-religious schools in Hatzor and at the Bnai Akiva yeshiva in Kfar Haro'eh, as the student of Rabbi Moshe Zvi Nerya.

After completing his military service as a chaplain, Gabby decided to leave the Orthodox way of life. He embarked on academic studies, completing a BA in sociology, anthropology, and political science at Haifa University. He recently completed (cum laude) an MA in Jewish history. During his studies he worked as a research assistant and teaching assistant in the field of international relations.

In 1997, Gabby was among the founders of Ma'arag, an association that seeks to promote multiculturalism in Israeli society. He worked to encourage intercultural dialogue in Israel in the field of the absorption of immigrants from Ethiopia and the Former Soviet Union and to promote Jewish-Arab dialogue, particularly in northern Israel. Gabby developed curricula and worked as a group facilitator, leading hundreds of counselors and educators in dozens of programs designed to inculcate an awareness that intercultural

encounters form a vital part of our life in Israel. Gabby was introduced to Reform Judaism through his work in Ma'arag and decided to continue his path within the movement.

Gabby's rabbinic thesis, under the devoted supervision of Professor Yehoyada Amir, discusses the role of the revelation at Mt. Sinai in the literature of the Sages, the Middle Ages, and modern times, and in the shaping of his own liberal theology. This study seeks to create a bridge between the Orthodox world to which he formerly belonged and the liberal world in which he now operates. Gabby's interpretation of the revelation at Sinai, his effort to identify its function and ramifications, and his use of its lessons all serve to offer innovative liberal spiritual and religious meaning.

In the past two years, Gabby has served as the rabbi of Ohel Avraham Congregation in the Leo Baeck Education Center in Haifa. Next year, he will begin to work as the rabbi of the junior-high section at Leo Baeck.

Gabby is married to Lilach. They have two children: Gal (14) and Yam (8).

דבר-תורה

'צחוק הגורל והבחירה'

לא אחת, אנו מתבוננים על הבחירות בחיינו כתוהים על מסלולם. כיצד החלטות מסוימות מובילות אותנו אל מקומות שלא היו בתודעתנו קודם לכן. אכסיומות ותובנות חיים מופיעות, וחלקן נעלמות, כשאיתן אנו נעים במרחב קיומנו ובמעגלי השייכות שלנו. מסלולי חיים אלה נוצרים במין נרטיב האורג את חוטינו במסע שיש לו התחלה אך מהלכו וסופו עלום. במסכת אבות אנו פוגשים את מאמרו של רבי עקיבא: "הכל צפוי והרשות נתונה"¹¹. בבסיסו נמצאות שתי הנחות; האחת יסוד לאדם לפעול בעולמו כנטול יכולות לשנות את הצפוי לו. השנייה, מעידה על מרחב הפעולה האנושי בה לאדם יש זכות וחובה לפעול ולשנות את ייעודו ומסלולו.

המתח בין בחירה לגורל מכונן את ההווה הרבנית שבפתחה אני ניצב היום. שנים רבות בחרתי לראות בקונפליקט היהודי שלי כרעה הראויה (ואף זקוקה) לתיקון. בניצניו של המסע הרבני, אני בוחר לראות בנכסי העבר כנדבכים חשובים לעצם התרחשותו של מעמד מעצב זה. נכסים אלה, שונים ומבודדים זה מזה, נאספים לכדי קולאז' המרכיב את זהותי ומהותי. צירופם, מקרי ככל שיהיה, נתון בידי לראותם כגורל או כהתרחשויות התובעות ממני לבחור כיצד אבנה ואיבנה כאדם.

הצפוי האלוהי עדיין מאפשר בחירה, גם אם זו שגויה לעיתים¹². הפסוק ממשלי קורא לאדם לחוות את: 'באהבתה תשגה תמיד'¹³. על כן אין בידינו פטור מחובתנו להפעיל שיקול דעת. מכאן, דרכו וגורלו של אדם, נעים בין שני צירי הידיעה (הצפוי) והבחירה (הרשות), בין אם הצפוי משמעו שהכול נתון מראש ובין שמעשיו של אדם הם 'כנצפים על ידי אלוהים! מיכולתו של אדם להשפיע על גורלו על ידי בחירה, נגזרת, לדידי, משמעות ההשגחה. כל אדם יכול ואף זכאי לבחור את פועלו בעולם. גם אם באמתחתו דרך אחת- על האדם לנווט במרחב השביל. בין אם הוא יודע ובין אם הוא בוחר, בין אם הוא חייב, רשאי או זכאי – אין אנו בני חורין להבטל ממנה¹⁴. מהבחירה, מהידיעה ומהבלתי צפוי.

בדיון שבין החלטה אלוהית להשפעה אנושית, שומה עלינו לראות כיצד נוכל לפעול בתוך המרחב, ולהשפיע עליו. כדברי המכילתא: "כל מי שמוציא דין אמת לאמתו מעלה עליו הכתוב, כאלו היה שותף עם הקב"ה במעשה בראשית"¹⁵. החיפוש אחר אמת, השגחה, שינוי ושותפות הם ממסע חיי המבקש לשזור את חלקי הנרטיב שמתוכו אוכל לפעול ובכוחו אוכל להשפיע בטוב על עולמינו.

על מאמרו של הלל הזקן: "הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי"¹⁶, דורש הרבי מגור, בעל ה"שפת אמת" שעל כל אחד לעשות עבודתו בעצמו. העכשיו הוא רגע שלא יחזור. הגם שהוא יכול

¹¹ אבות, ג, טו.

¹² והרי אז הבחירה היא בבחינת 'גדולה עבירה לשמה ממצווה שלא לשמה': נזיר, כג, ע"ב.

¹³ משלי, ה, יט.

¹⁴ על פי אבות ב, כא.

¹⁵ מכילתא דרבי ישמעאל, מס' דעמלק, יתרו, פרק ב.

¹⁶ אבות, א, יד.

להישאר שלי, לעצמי, הרי כשאני עושה בו עם הזולת אוכל לקבל יותר על העכשיו שלי מאשר אם היה נשאר רק ברשותי. באם אבדל מן הכלל, לא אוכל לתקן את העכשיו שלא יחזור¹⁷.

דרשתו של הרבי מגור מחדדת עבורי את האחריות האישית והציבורית לבחור לפעול בכל רגע נתון למען החברה. זה צו השעה. צו התודעה. כאדם המבקש לשאת את לפיד המנהיגות הדתית-יהודית, אשאף לראות בכל רגע כבעל ייחודיות וצורך לעשותו משמעותי ליצירת השלם. הגם כשאני מונע מתוך אמת פרטית וגם מתוך ה'ניגון' הציבורי – אני רואה לנגד עיניי את יצירת ה'מרחב האלוהי' - פרי בחירה אנושית הנובעת ממנה ויוצרת אותה. יש לה השפעה על האדם, על היחיד ועל הציבור כולו. היא תלויה באדם וביכולתו להאמין כי בכוחו להשפיע. ייתכן, שלאחר שאבחר הבחירה תאמר – זו שלי! הגורל, אז, יעמיד פנים שזו הייתה ההחלטה הידועה, הצפויה מראש ועל כן יאמר – זו שלי! אך כל עוד הידוע מראש עניינו בחתירה לטוב המוסרי – בדמות שני צידי של אותו מטבע - הרי שהגורל ואני נצחק יחדיו בשמחה.

מירה חובב

מירה חובב, ילידת ירושלים, בעלת תואר בוגר ומוסמך בבלשנות מלימודיה בחוג לאנגלית באוניברסיטה העברית. ב"חייה הקודמים" עסקה בין השאר בתכנות מחשבים.

מירה גדלה והתחנכה בסביבה חילונית לגמרי, אך בבית שהוקיר את המסורת היהודית ועודד את הלימוד בתחום. בבגרותה עשתה ניסיון כושל להתנער לחלוטין מהמסורת ולחיות חיים חילוניים ומשוחזרים, אך בסופו של דבר מצאה את דרכה אל קהילות התנועה ליהדות מתקדמת.

במהלך לימודיה בתכנית הישראלית לרבנות עסקה מירה במגוון תחומים – העשרה יהודית לגיל הרך, שילוב בעלי צרכים מיוחדים בחיי הקהילה המתפללת והלומדת, בני ובנות מצווה, בניית רשת תמיכה קהילתית, הכשרת מלווים מוסיקאליים, ניהול תפילות וטקסים, ועוד. במקביל היא מסיימת בימים אלה לימודים לקראת תואר שני בתלמוד ובמדרש במכון שכטר.

מירה עוסקת במוסיקה באופן פעיל ורואה את החוויה המוסיקאלית כצד משמעותי ביותר של התפילה. עיקר המאמץ בעבודתה הוא בפתיחת הדלתות לעולם היהדות הליבראלית בפני הציבור החילוני הישראלי ובהפיכתו לרלבנטי ומשמעותי בעבורו.

במהלך השנה שחלפה מירה הובילה את הפעילות הקהילתית במשכנות רות דניאל ביפו בקבלות שבת וטקסים מוסיקאליים עם דגש על תוכן ישראלי מודרני, ובחדשים האחרונים היא משמשת כרב קהילה הצעירה של גדרה שעושה את צעדיה הראשונים והמרגשים. במקביל היא ממשיכה להיות פעילה במגוון תחומים בקהילת צור הדסה, שאותה היא רואה כביתה וככר פורה לפעילות, להתנסות וללמידה. מירה מתגוררת בצור הדסה עם משפחתה – בן זוגה גלעד וארבעת ילדיהם יעל, אלון, נעמי ומתן.

את תעודת ההסמכה של מירה מעטר הפסוק:

"אֵלֵהֶם שִׁיר חֻדָּשׁ אֲשֶׁר יָרָה לְךָ; בְּנִבְלַ עֲשׂוֹר אֲיַמְרָה לְךָ" (תהלים קמד, ט)

Myra Hovav

Myra was born in Jerusalem and holds BA and MA degrees in linguistics from the Department of English at Hebrew University. In her "former life," she worked in computer programming, among other fields.

Myra was raised in a completely secular environment, but in a home that treasured the Jewish tradition and encouraged study in this field. As a young adult, Myra made an unsuccessful attempt to reject Jewish

¹⁷ על פי ספרו של מ. בובר, האור הגנוז, שוקן תשכ"ט

tradition entirely and live a liberated, secular life. She eventually found her way to the Reform community – firstly as an active lay member, and later in professional positions, the first of which was directing kindergartens in the Gannei Telem network.

During her studies in the Israel Rabbinical Program, Myra was involved in diverse fields: Jewish enrichment in early childhood; integrating people with special needs in the praying and studying community; working with Bnai and Bnot Mitzvah; developing a community support network; training musicians to accompany services and ceremonies; running services and ceremonies, and so forth. She is also currently completing her studies for an MA in Talmud and Midrash from the Schechter Institute.

Myra is active in the world of music and sees the musical experience as the most meaningful aspect of prayer. Her main effort in her work is to open doors to the world of liberal Judaism for the secular Israeli public and to make Jewish themes relevant and meaningful for this public.

Over the past year, Myra has led the community activities at Mishkenot Ruth – Beit Daniel in Jaffa, including Kabbalat Shabbat services and musical ceremonies, with an emphasis on modern Israeli content. In recent months she has worked as a community rabbi in the emerging new community in Gedera, as it takes its exciting first steps.

Myra continues to be active in various activities in the Zur Hadassah Congregation, where she first became involved in the Reform movement. She sees this community as her home and as a base for activities, experiments, and learning. She lives in the town with her family – her partner Gilad and their children Yael, Alon, Naomi, and Matan.

דבר תורה פרשת חיי שרה

וְהָאִישׁ מִשְׁפָּאָה לָּהּ; מִיִּשְׂרָאֵל לְדַעַת הַהֶצְלָיִים ה' דְּרָפּוּ אִם ל' א.
בראשית כ"ד, כ"א

אנו קוראים השבוע בפרשת חיי שרה, פרשה שיש בה התבוננות כפולה – אל העבר, ואל העתיד. אברהם אבינו טרוד בשני ממדי הזמן: בעברו האחד של ציר הזמן, הוא נפרד משרה שהלכה לעולמה, וטרוד בקניית אחוזת קבר משפחתית שתהפוך לבית עולם לבני משפחתו לאחר מותם. מעברו השני של הציר, הוא חושב קדימה על עתיד השושלת, ושולח את עבדו, שהמדרש מספר לנו שהוא בן משק ביתו, דמשק אליעזר¹⁸, למצוא אשה ראויה לבנו יצחק.

הטיפול בעבר - במתים - חשוב כנראה לאברהם במיוחד, והוא מתעקש על אחוזת קבר שתקנה מעפרון החתי "בְּכֶסֶף מְלֵא"¹⁹ והוא ומשפחתו יהיו בעלי זכויות מלאות עליה. באשר לטיפול בעתיד, קשה לומר אם הוא נעשה במחשבה תחילה או בדרך מרושלת – את הצאצאים של פלגשיו משלח אברהם בסוף הפרשה לדרך, בלי שהוא חש אחריות כלשהי כלפיהם²⁰. האם בכך הוא מזניח את עתיד השושלת או דווקא להיפך – מפנה את הדרך ליצחק, שנבחר להיות היורש הלגיטימי?

בהתנהלותו מזכיר אברהם לא מעט את יחסו של הציבור הישראלי החילוני אל המסורת היהודית:

התרפקות וטיפוח נוסטלגי של העבר, קצת פחות מחשבה על ההווה ועל העתיד, ונטייה לחשוב שיש יורש אחד לגיטימי, דרך יהודית אחת שהיא הנכונה והאותנטית, גם אם היא לגמרי לא מתאימה לנו, החילונים.

למזלו של אברהם אבינו, הוא הפקיד חלק מן הטיפול בעתיד בידי האמונות של עבדו, וזה הקדיש מחשבה רבה לשאלה כיצד יידע שהבחירה שלו באשה המתאימה ליצחק, שהיא למעשה הבחירה בעתידו של עם ישראל ההולך ומתהווה, הינה הבחירה הנכונה. עבד אברהם נותן בהן סימנים:

18 בראשית רבה, פרשת חיי שרה, י"ב.

19 בראשית כ"ג, ט'

20 בראשית כ"ה, ו'

וְהָיָה הַנֶּעֱרָךְ אֲשֶׁר אִמְרָא לְהַטִּי נָא כְּדָךְ וְאֶשְׁתֶּה, וְאֶמְרָה שְׂתֵה וְגַם גְּמִלְיָךְ אֶשְׁקֶה,
אֵתָה ה' כְּחֵת לְעֵבְדְךָ לְיִצְחָק, וְכִּה אֲדַע פִּי עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם-אֲדֹנָי.²¹

אך גם כאשר דומה שהנס מתרחש נגד עיניו, וכמאמר השיר של ילדותנו, הנערה עונה לו:

שְׂתֵה, אֲדֹנָי, פְּדֵי לְפָנֶיךָ,
אֶחָר אֶשָּׂאב גַּם לְגִמְלֶיךָ.²²

עבד אברהם ממשיך לשאול את עצמו ולתהות:

וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאָה לָהּ, מִחֵרִישׁ לְדַעַת הַהֶצְלִיחַ ה' דְּרָכּוֹ אִם ל' א.²³

עבד אברהם אמנם איננו נצר למשפחת האבות, אבל הייתי שמחה לכלול אותו ברשימה המכובדת של אבותינו ואמותינו הרוחניים – איש מעשה, אדם שמתבונן קדימה, מציב בפני עצמו מטרות ברורות, אך בה בעת ממשיך לתהות "ההצלחה ה' דרכו אם לא", האם זוהי "דרך ישרה שיבור לו האדם"²⁴, או שמא "לא זה הדרך".

החילונות היא כידוע תופעה של הדורות האחרונים, ומשום כך בקרב הציבור הישראלי יש עדיין רבים שיכולים להתהדר בכך שהם נצר לשושלת רבנים. גם חילונים גמורים מספרים בגאווה על הסבא-רבא שהיה רב חסידי חשוב במזרח אירופה, או על האב שהיה מקובל ורב מכובד בצפון אפריקה. בגאווה הזאת יש יופי, אך אני שואלת את עצמי האם יש לה תוכן של ממש – האם מעבר לקשר הגנטי יש קשר משמעותי בין הערכים ואורחות החיים של הנכדה הגאה ושל הסב, האם יש הבנה כלשהי או מידה של הזדהות עם הדבר שאנו מתרפקים עליו, והאם הגאווה הזאת היא לא בסופו של דבר גאווה ב"עגלה ריקה", שלעתים יש בה אפילו התהדרות בבורות:

אותי זה לא מעניין כלל ואינני מבינה בזה דבר וחצי דבר, אבל סבא שלי היה ...

עם הסמכתה של קבוצת רבנים נוספת בתכנית הישראלית לרבנות שאני גאה ונרגשת להמנות עמם, אני מהלכת על הציר שבין הקשר אל העבר ולבין בנייתו של העתיד. אני חשה קשר עמוק אל אברהם שמביט אחורה, ולא הייתי רוצה להינתק ממנו. אך בה בעת הייתי רוצה למצוא את עצמי קרובה קצת יותר לעבדו של אברהם, שתר אחר העתיד. אני מייחלת ליום שבו משפט הגאווה הישראלית החילונית "סבא שלי היה רב" יוחלף במשפט אחר ורענן: "הנכדה שלי עומדת להיות רבה". מקור חדש לגאווה, ליהדות ישראלית רלבנטית ועכשווית, שיש לה לא רק עבר כי אם גם הווה ועתיד, יהדות שבוחרת את דרכה כל העת ומשתאה:

ההצלחה ה' דרכי?

חיים שלום

חיים שלום נולד במנצ'סטר, עיר חשוכה, קרירה וגשומה בצפון אנגליה. הוא התחנך בתנועה הרפורמית שם ובעיקר בתנועת הנוער – נצ"ר. בשנת תשס"ג, עם השלמת לימודיו בהיסטוריה של עם ישראל ובלמודי המזרח התיכון באוניברסיטת לונדון, עלה חיים ארצה וכיום הוא מתגורר בירושלים עם בת זוגו, דבי, ועם בנם, אביב. חיים החל את לימודיו בתכנית הישראלית לרבנות בשנת תשס"ז. בתחילת דרכו בקולג', הצהיר חיים שהוא עתיד לנסות להשתמש בתפקידו כרב, על מנת לחולל דמוקרטיזציה של הקהילות היהודיות שבהן הוא יעבוד. כעת הוא מבקש לנצל את ההזדמנות של ההסמכה על מנת להודות להנהלת הקולג' על כך שניתנה לו האפשרות לנסות להגשים את תכניותיו.

חיים רואה את שליחותו הרבנית בתחום החינוך ולכן בחר ללמוד בתכנית לחינוך יהודי פלורליסטי, המשותפת לקולג' ולאוניברסיטה העברית. חיים עובד כיום בתחום החינוך בכמה מוסדות שכולם חלק מהתנועה ליהדות מתקדמת בארץ ובעולם: מאז עלייתו ארצה עובד חיים בנצ"ר עולמי – תנועת הנוער של האיגוד העולמי ליהדות מתקדמת. לאחרונה החל חיים ללמד בבית המדרש של התנועה ליהדות מתקדמת בשער הנגב ובתקופה הקרובה הוא יתחיל לכהן כרכז החינוך של קהילת מבקשי דרך בירושלים – קהילה שקיבלה פניו כסטודנט לרבנות בשנה האחרונה ללימודיו. בין התפקידים האלה מוצא חיים גם את הזמן לשמש כמתאם בנושא גיוס וקבלת תלמידים בהיברו יוניון קולג' בירושלים. הוא רואה בעבודה

21 בראשית כ"ד, י"ד

22 "אליעזר ורבקה", לוי קיפניס

23 בראשית כ"ד, כ"א

24 משנה אבות, ב', א.

הזו כהזדמנות לעיצוב פני העולם היהודי הרפורמי לדורות הבאים, וגאה לייצג את הקולג' שהעניק לו כל כך הרבה כסטודנט.

את תעודת ההסמכה של חיים מעטר הפסוק:

"זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אֲדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ"
(בראשית פרק ה, א)

Haim Shalom

Haim Shalom was born in one of the coldest, darkest, wettest recesses of Jewish Exile – the English city of Manchester. There, he grew up in the Reform Youth Movement, RSY-Netzer. In 2002, after completing degrees in Jewish History and Middle Eastern studies at the University of London, at the heart of the second intifada, he thought it would be a good idea to make Aliyah. He now lives in Jerusalem with his partner Debbie and their son Aviv. Haim began his studies in the Israeli Rabbinical Program in 2006. Haim set out on his path at HUC with a naïve declaration that he intended to revolutionize the rabbinate from within and democratize Jewish community. He would like to use the Ordination ceremony as an opportunity to thank the College for allowing him to attempt to realize his dream.

Haim sees his rabbinical mission as lying in the field of education. Accordingly, he chose to study in the joint program for pluralistic Jewish education of HUC and the Hebrew University. He currently works in the field of education in various institutions, all connected with the Reform movement in Israel and around the world. He is currently the Education Director of the Reform Gap Year Program, Shnat Netzer, and is the Rabbi in Residence of the Israeli Reform Movement's Beit Midrash program for the North-Western Negev region. He will shortly start work as the Education Director of the Jerusalem synagogue, Mevakshei Derech. In between these various functions, Haim finds time to work as director of student recruitment at HUC, Jerusalem. He sees this position as an opportunity to help shape the future generations of the Reform world, and is proud to represent HUC, which has given him so much as a student.

דבר תורה

פרשת חיי שרה

במסורת שלנו, שש פרשות נושאות שמות של בני אדם בכותרותיהן – פרשת נח, הפרשה שלנו – חיי שרה, פרשת יתרו, פרשת קורח, פרשת בלק ופרשת פנחס. מה מייחד את הקבוצה הזאת? חצי לא יהודים, מן היהודים – אחת היא אישה, אחד יומת על ניסיונו לתפוס את המנהיגות מידי משה ואחד הורג (אולי רוצח!). כמובן יש עוד פרשות רבות ששמותיהן מרמזים לדמות כלשהי ("ויצא" יעקב) אבל הנטייה של המסורת לבחור לא יהודים או יוצאים מן הכלל כנושאי שמות הפרשות היא בולטת. לפי המסורת המקובלת, הפרשות שנקראות על שם משהו נקראות, על פי רוב, על שם יוצאי הדופן. אין יותר יוצא דופן מנה – הצדיק היחיד בדורו. אין דמות יותר פרדיגמטית של ה"אאוטסיידר" מאשר קורח. מה אפשר ללמוד מתופעה זו?

שם הפרשה שלנו הוא חיי שרה, ואולם הפרשה נפתחת במות שרה. אנו מקדישים את שם הפרשה לשרה, אבל רוב הפרשה מתעסקת בכלתה רבקה, והפרשה מתארת לנו כיצד הצליחה רבקה לתפוס את מקומה (פשוטו כמשמעו) של שרה בחיי המשפחה: וַיִּבְרָא יִצְחָק הָאֱלֹהִים לְיִצְחָק אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת רַבֵּקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבָה וַיִּגְדַּח יִצְחָק אֶתְרֵי אִמּוֹ: (בראשית פרק כד, טז)

שרה היא יוצאת הדופן של כל יוצאי הדופן – אין יותר "אחר" מאשר אשה. אנו חשים בחריגות שלה כבר מתחילת הפרשה הזאת:

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים שְׁנֵי שָׂרָה: וַתִּמָּת שָׂרָה בְּקָרְנֵת אֶרְבֶּעַ הוּא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹא אֲבֹתָהּם לְסֹפֵר לְשָׂרָה וַלְבָרָתָהּ (בראשית פרק כג, א-ב)

המדרש מסביר ששרה מתה כאשר ראתה את אברהם חוזר מן העקידה בלי יצחק. או לפי גרסה אחרת – כאשר ראתה את יצחק בחלומה (עקוד) על המזבח. עוד שאלה עולה מן המדרש הזה – כיצד יתכן ששרה לא ידעה לאן אברהם לקח את יצחק? הרי אם אנו בודקים היטב את הפרקים שקודמים לפרשה שלנו, אנו רואים שלא שמענו משרה כבר שלשים שנה לפני מותה. הפעם אחרונה ששמענו עליה הייתה כשיצחק נגמל מיניקה. היכן היא הייתה בחייו של בנה? מדוע לא ידעה על הטיוול שאברהם הכין לבנה היחיד? יש אפילו יסוד לטעון שאברהם ושרה בכלל חיו בנפרד בעת מותה: הרי כתוב: "וַתִּמָּת שָׂרָה בְּקָרְנֵת אֶרְבֶּעַ הוּא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹא אֲבֹתָהּם לְסֹפֵר לְשָׂרָה" - לפי פשט המקרא, נדמה שאברהם גר בבאר שבע, ואילו היא מתה בחברון – ובכן אפשר להסיק מכך שהם לא חיו יחד. שרה, אם לעמנו, לא הייתה מעורבת כנראה בחינוך בנה. אולם שרה אינה היחידה. אנו מוצאים פעם אחרי פעם דוגמאות להוצאת נשים זורים אחרים מכתבי-מסורתנו. הרי שרה עצמה הייתה אחראית על גירוש הגר, הלא כן?

מן העבר השני, אנו רואים שהמסורת שלנו מוצאת גם דרך להחזיר את אלה שהוצאנו להכניס מחדש את הזר שבמבט ראשון לא מצאנו לו מקום. אולי זה בהטלת שמות הפרשות – נוודא שהאיש הבודד ביותר (נח) או האם המתאבלת על בן שלא נהרג (שרה), או הכהן המדייני (יתרו), או זה שבא לקלל אותנו (בלק), או אפילו המנהיג שלא היה (קורח) – הם כולם זוכים לשאת שם של פרשה. המסורת מוצאת להם מקום בתרבות. ומה על פינחס? מדוע גם הוא חלק מחבורת האאוטסיידרים הזו? פנחס הוא אאוטסיידר-האאוטסיידרים, מלך יוצאי הדופן! הוא זה שבחר להיות מחוץ למחנה – הוא זה שדחף את עצמו החוצה. אפילו לו – הורג, רוצח, קנאי – נמצאת דרך לשוב פנימה. הוענקה לו ברית שלום והמסורת הפכה אותו לאלוהי הנביא ונתנה לו את האפשרות לחזור אלינו בכל טקס שמקיים את הברית.

בעמדתנו בטקס הסמכה, אנו מקיימים את הברית ומוסרים את התורה לדור חדש. ומה יש לנו ללמוד מיוצאי הדופן של פרשות אלה? הם באים ללמד אותנו, הרבות והרבנים החדשים, שתפקידנו הוא לפתוח את הדלת. להביא פנימה את אלה שנמצאים בחוץ. לוודא שאף יהודי או יהודיה אינם מוצאים את עצמם מעבר דלת נעולה של בית הכנסת או בית המדרש. זהו הלקח שאני לוקח מפרשת חיי שרה. זוהי אחריותנו כרבנים, זוהי שליחותנו.

בוגרי תכנית "סוגיות חיים - ביבליותרפיה תלמודית" של מרכז בלאושטיין לתמיכה ולייעוץ רוחניים

יונה ארזי

אם לארבעה, רעיה ואישה וגם סבתא לשניים אמנית יוצרת לומדת ומלמדת תורה. מלמדת תורה בישיבה החילונית של 'בינה'. חברה במועצה המייעצת של בינה.

ענבל בריסקין-פרי

מובילת "קהילה מדליקה" בעמק חפר, החוגגת חגים וקבלות שבת באווירה פלורליסטית ונציגת הקהילה ב"רשת בתי קהילה ותפילה בישראל". מנחה וחברת צוות ההיגוי ב"זית" – זהות יהדות ותרבות בעמק חפר. מנחת סדנאות בתחומי זהות, יהדות, חגים ומיומנויות הדרכה. מנהלת קלאס" – חברה לסדנאות גיבוש ופעילויות ייחודיות לצוותים, קבוצות וחברות. רכזת קשרי גומלין עמק חפר – ריצ'מונד בסוכנות. נשואה לטל, אמא לשחר, רוני ולירי.

עפרה הפנר

בת 41, נשואה ואם לשלוש בנות. בעלת תואר ראשון בהצטיינות בספרות ולשון עברית מטעם אוניברסיטת "בר אילן", M.Ed בהצטיינות בשילוב אומנויות בהוראה מטעם אוניברסיטת "לסלי". מורה לספרות, בעלת תואר אישי - ספרות באתר "מעגל נשים", ומנחת קבוצות נשים: "נשים מדברות ספרות" ללימוד והתבוננות בסוגיות חיים.

מיכל יניב

בעלת תואר ראשון בפסיכולוגיה ופילוסופיה מאוניברסיטת תל אביב. למדה עריכה לשונית באוניברסיטת תל אביב. הייתה מנהלת תכניות בבית דניאל ומנהלת אגף קהילות של התנועה הרפורמית הישראלית. מנחה, יחד עם הרב ניר ברקין, בבית המדרש של קהילת יזמ"ה ומכון גנדל במודיעין. חובבת שירה ועוסקת בקשר שבין לשונה של הספרות העברית החדשה ומקורות יהודיים מתקופות שונות.

שרה כץ

ילידת 1958. נשואה פלוס 4 ילדים בעלת תואר ראשון בעבודה סוציאלית ובמשפטים ועורכת דין ועובדת סוציאלית ומגשרת בענייני משפחה. אחראית על תחום הגישור בויצ"ו ירושלים. מחברת ספר: גשר על חיים סוערים-כוחו של הגישור בגירושין. מייסדי העמותה -אדם טבע ודין. אגודה להגנת הסביבה. חברה ועדת שיפוט של קרן ש"ל-שורשים לסביבה ירוקה - מענקים לעמותות סביבתיות.

ציפי לוי

בירון ילידת תל אביב. מרצה ומנחה בקהילה ובאקדמיה במקרא ובפילוסופיה יהודית. דוקטורנטית לספרות משווה באוניברסיטת בר אילן. מחקרה עוסק בזהות יהודית חילונית המבטאת עצמה בכתיבה ספרותית. מוסמכת לרבנות חילונית מטעם "תמורה" ירושלים. בוגרת כיתת השירה של "הליקון" במשכנות שאננים. שירה ראו אור בכתיבי עת שונים ובספריה: "טמונת חול" (עקד 1995) "קריאה בכבד" (הקיבוץ המאוחד 2000) "כריכה רכה" (סדרת "ריתמוס" הקיבוץ המאוחד 2006) "תורת היחסות של האנס" (סדרת "ריתמוס" הקיבוץ המאוחד 2010)

עדנה מזור

נולדה וגדלה בנהריה, שם הייתה משפחתה חברה בקהילת 'אמת ושלום' מאז היווסדה. מזה 31 שנים גרה בכפר-סבא, נשואה לרב יהורם מזור, אמן של הרב עודד, חבר קיבוץ חנתון, ושל נועה, חברת קיבוץ קטורה. עוסקת בהוראת יהדות - מרכזת ומלמדת בקורס 'נתיב' באזור המרכז, קורס שעוסק בהוראת יסודות היהדות לחיילים הנמצאים בתהליך גיור. עורכת לשונית. בעלת תואר ראשון בפסיכולוגיה ולקראת סיום לימודיה לתואר שני במדעי היהדות.

ד"ר מיכל סגל

גדלה בקיבוץ של שנות ה-60-50. בתום הצבא עברה לחיפה, מסוף שנות ה-70 חיה בגוש דן. בעלת תואר ב.א. בחינוך מיוחד, ספרות ולשון, מ.א. וד"ר בבלשנות. עסקה בהוראה טיפולית ובהדרכה בחיל החינוך בצבא, וכיום מרצה בסמינר הקיבוצים. עוסקת גם בכתיבה ועריכה של ספרים, והוציאה לאור 3 ספרים בתחום התפתחות שפה אצל ילדים.

חמדה צוקרמן

ילידת 1954 אם לשלושה ילדים עובדת סוציאלית מומחית בתחום שיקום עוסקת בהנחיה והדרכת אנשי מקצוע המטפלים באוכלוסיות במצבי שבר ומשבר, מאמינה בכוחה של המילה אוהבת ישראל

אלי שרון

ירושלמי יליד המעברה במגדאל. גדל בעג'מי, בתל אביב ובחיפה. התפתח בניו יורק. מוסמך לרבנות ולפילוסופיה יהודית. בוגר בית הספר לאמנות הסיפור ופסיכודרמה. מאמן אישי בשיטת האימון הקוגניטיבי. מרצה בתחומי התרבות היהודית. מנחה קבוצות "תורפיה" – פסיכודרמה וביבליודרמה מקראית ותלמודית.

הרב כינרת שריון

כנת שריון נולדה וגדלה ב-1955 בצפון אמריקה. בעלת תואר ראשון בשנת '77 בספרות השוואתית ותואר שני בספרות עברית. בשנת 1981 הוסמכה לרבנות ב-HUC בניו-יורק. בעלת תואר דוקטור לשם כבוד למדעי הדת ובעלת תעודה כמלווה רוחנית. בשלוש עשרה השנים האחרונות יסדה את קהילת יזמ"ה במודיעין ושמשה עד היום כרב הקהילה. היא אם לארבעה ילדים ונשואה לברוך. הרב שריון מסכמת את חייה עד כה כמאתגרים ומספקים ומצפה לצמיחה ועשייה לעתיד לבוא.

Life Texts – Talmudic Bibliotherapy Program – Blaustein Center for Pastoral Care

Yona Arzi

is a wife, mother of four children and grandmother of two. An artist and teacher of Torah, Yona teaches in the Bina secular yeshiva and is a member of the yeshiva's advisory council.

Inbal Briskin-Pery

leads the Kehila Madlika group in Emek Hefer, which meets for Kabbalat Shabbat and festival celebrations in a pluralistic atmosphere. She also serves as the group's representative in the Network of Community and Prayer Houses in Israel. She is a counselor and member of the steering team in Zayit (Jewish Identity and Culture) in Emek Hefer. Inbal leads workshops in the fields of identity, Judaism, the festivals, and counseling skills. She is the director of Class, a company that runs group- formalization and other activities for various groups and companies. She is coordinator of ties between Emek Hefer and Richmond, VA for the Jewish Agency. Inbal is married to Tal. The couple have three children – Shahar, Ronnie, and Liri.

Ofra Hepner

41, is married and the mother of three daughters. She holds a BA cum laude in Hebrew literature and language from Bar Ilan University and an M.Ed. cum laude from Lesley University in the use of arts in teaching. She is a teacher of literature and writes a personal column on literary themes for a women's website. She also works as a counselor with women's groups using literature as a tool for examining life issues.

Michal Yaniv

received her Bachelor degree in Psychology and Philosophy from Tel Aviv University and studied Linguistic Editing at Tel Aviv University. She was the Director of the Community Programs Dept. at Beit Daniel, and was the director of the IMPJ Communities Dept. She leads, together with Rabbi Nir Barkin, the Beit Midrash at the Yozmah community in Modiin, she appreciates poetry and is involved with the relations between the Modern Hebrew language and Jewish sources of earlier times.

Sara Katz

was born in 1958 and is married with four children. She holds a BA in social work and law and works as an attorney, social worker, and mediator in family matters. She is responsible for the field of mediation in WIZO Jerusalem.

Sara wrote a book entitled "Bridge over Troubled Waters" about the use of mediation in divorce. She was one of the founders of the Israel Union for Environmental Defense. She is a member of the judges' panel of the Shelli Fund, which awards grants to environmental NGOs.

Tsippy Levin Byron

was born in Tel Aviv and works as a lecturer and counselor in the fields of Bible and Jewish philosophy in communal and academic frameworks. She is studying for a PhD in comparative literature at Bar Ilan University. Her thesis addressed the representation of secular Jewish identity in literary writing. Tsippy is a secular rabbi, ordained by Tmura in Jerusalem. She is a graduate of the Helicon poetry class in Mishkenot Sha'ananim, and her poems have been published in literary journals and in her own books: Buried in Sand (Aked, 1995), Reading the Liver (Hakibbutz Hameuchad, 2000), Soft Back (Rhythm series, Hakibbutz Hameuchad, 2006), and The Theory of Relativity of the Pineapple (Rhythm series, Hakibbutz Hameuchad, 2010).

Edna Mazor

was born and raised in Nahariya, where her family was involved in Emet VeShalom Congregation since its establishment. She has lived in Kfar Sava for 31 years and is married to Rabbi Yehoram Mazor. Their son, Rabbi Oded, is a member of Kibbutz Hanaton, and their daughter Noa is a member of Kibbutz Ketura. Edna is a teacher of Judaism, coordinating and running the Nativ course in the central region, which addresses the teaching of basic Jewish studies to soldiers in the process of conversion. She also works as a linguistic educator. Edna holds a BA in psychology and will shortly complete studies for an MA in Jewish Studies.

Michal Segal

was raised on a kibbutz in the 1950s and 1960s. After completing her military service, she moved to Haifa, and since the late 1970s she has lived in the Gush Dan area. She holds a BA in special education, literature,

and language, and an MA and PhD in linguistics. She worked in remedial teaching and counseling in the IDF Education Corps and now works as a lecturer in the Kibbutz Seminar. Michal also writes and edits books, and has published three books in the field of the linguistic development of children.

Hemda Zuckerman

Born in 1954, Hemda has three children. She is a social worker, specializing in the field of rehabilitation. Hemda runs guidance and training programs for professionals working with populations in crisis, believes in the power of the word, and is a lover of Israel.

Eli Sharon

is a Jerusalemite who was born in Magdiel transit camp and grew up in the Ajami neighborhood of Tel Aviv, in Tel Aviv itself, and in Haifa. His personal development took place in New York. He is an ordained rabbi and holds an MA in Jewish philosophy. He is also a graduate of the School of Storytelling and Psychodrama and works as a personal coach using the cognitive training method. Eli lectures in the field of Jewish culture and is a facilitator in "Torahpy" groups, which run psychodrama and bibliotherapy activities based on Biblical and Talmudic themes.

Rabbi Kinneret Shiryon

was born in 1955 in North America, where she grew up. She gained a BA in comparative literature in 1977, and also holds an MA in Hebrew literature. In 1981, she was ordained at HUC New York. She has an honorary doctorate in religious studies and is a qualified spiritual counselor. Thirteen years ago, Kinneret founded Yozma Congregation in Modi'in, where she continues to serve as rabbi. She has four children and is married to Baruch. Rabbi Shiryon comments that her life so far has been challenging and satisfying, and she looks forward to further growth and activity.

בוגרי המחזור הראשון של תוכנית התמחות בחינוך יהודי פלורליסטי הכוללת לימודים לתואר שני במרכז לחינוך יהודי ע"ש מלטון, האוניברסיטה העברית בירושלים

שקד גטרייידה

שימש כרכז ההדרכה הארצי של חטיבת בני המושבים ובתפקידי ניהול והדרכה במסגרות שונות של חינוך בלתי פורמאלי. כיום, משמש כמנהל המחלקה לתוכניות זהות בבית מורשה. עיקר העיסוק של המחלקה הוא בפיתוח תפיסה חינוכית בשאלות זהות בקרב מפקדי צה"ל. נשוי לרות ואבא לנעמה ולעדי.

עדי אפל טל

אחראית על חינוך יהודי בבתי ספר, כתיבה ופיתוח של תוכניות לימודים מטעם אגף החינוך של התנועה ליהדות מתקדמת. "היהדות מהווה עבורי עוגן לעשייה חינוכית ערכית המשלבת 'תורה' - עיסוק יצירתי ומחדש במקורות ישראל, 'עבודה' - חינוך לטקס ותפילה, ו'גמילות חסדים' - היחיד הנו חלק מקהילה והגשמתו העצמית תאפשר מתוך עשייה למען הזולת.

נועה מזור

בוגרת ומדריכה בתנועות הנוער של התנועה ליהדות מתקדמת ובתנועת נוע"ם של התנועה המסורתית. כיום חברת קיבוץ קטורה, משמשת כמורה למחשבת ישראל בתיכון מעלה שחרות ביוטבתה וחברה בצוות החינוכי של קרן קולות – תירות חינוכית בקיבוץ. "דרך חינוך יהודי פלורליסטי ניתן יהיה, אולי, להפוך את היהדות לדבר רלוונטי, אמיתי וחיוני בחייהם של רבים יותר במדינת ישראל".

מיכל בורשטיין עזראלי

היא מורה להיסטוריה ומחנכת כיתה יב' בתיכון לאו באק. היא מאמינה כי "עלינו לממש ערכים מעולם היהדות בבתי הספר ובמערכת החינוך מתוך פתיחות ורב תרבותיות. עלינו לטפח דיאלוג תרבותי וחינוכי אודות המסורת היהודית ומשמעותיה השונות לכל אחד ואחד".

בת-עמי לגמן

היא מנהלת בית-ספר יהודי פלורליסטי בבאר-שבע השייך לרשת מיתרים. לפני כן שימשה כרכזת שכבה, מורה לאזרחות ומחנכת בביה"ס התיכון רבין בקרית גת. "אני סבורה שהדרך לסובלנות מתחילה בחינוך. מוטלת עלינו אחריות, לבנות בסיס איתן של ערכים וידע, אשר יאפשרו לילדנו לגדול ולהיות סובלניים כלפי מי ששונה מהם בדעותיהם ובהשקפת עולמם".

חיים שלום נא ראו ביוגרפיה המופיעה לעיל של מוסמכי תוכנית הרבנות.

Graduates of the Specialization in Pluralistic Jewish Education

The Program includes a Master's Degree in Jewish
Education from the Melton Centre for Jewish
Education of the Hebrew University.

Adi Apple-Tal is the supervisor for Jewish education programs for the Department of Education of the Israeli Movement for Progressive Judaism, writing and developing programs, as well. "For me, Judaism is the anchor to value-oriented-educational action, combining Torah - innovative and creative involvement with the Jewish sources, *assiya* (doing) - education in ritual and praying, and "*gemilut hasadim* (giving) – the individual is part of a community and his/her fulfillment becomes possible through doing for others."

Michal Burstein-Azrieli teaches history and is a homeroom teacher of twelfth grade at the Leo Baeck High School in Haifa. She believes that the values inherent in Judaism, specifically those related to diversity and multi-culturalism, must be brought into the Israeli school system.

Shaked Getraide was the national leadership training coordinator of the Bnei-Hamoshavim Division and has been involved in informal education in several training and management positions for fifteen years. He is now head of the Department of Jewish Identity Programs for Israeli soldiers at Beit -Morasha. Shaked is married to Ruth and is the father of Naama and Adi.

Noa Mazor is a Jewish philosophy teacher at Ma'ale *Shaharut* High School on Kibbutz Yotvata. She is a member of Kibbutz Ketura and is on the educational team of Keren Kolot for educational tourism at the Kibbutz. Her dream is to make Judaism more relevant and significant within Israeli society through pluralistic Jewish education.

Bat Ami Legman is the principal of the Metarim Pluralistic Elementary School in Beer Sheba. She was a high school civics teacher, supervisor and homeroom teacher at the Rabin High School in Kiryat Gat. "I think that the way to tolerance begins with education," she says. "Therefore I see great significance in our responsibility as educators to build a firm foundation of values and knowledge in order to enable our children to grow in their tolerance toward others".

Haim Shalom please see his bio in the Rabbinic students' list

היברו יוניון קולג'

היברו יוניון קולג' – מכון למדעי היהדות, נוסד בארה"ב בשנת 1875 והיה חלוץ המוסדות להשכלה גבוהה בתחום מדעי היהדות והסמינרים לרבנים בארץ זו. מאז הוא משמש מרכז להכשרה רוחנית ומקצועית ליהדות הרפורמית. בוגרותיו ובוגריו – רבנים, מחנכים, חזנים ועובדים קהילתיים – משרתים בקודש בקהילות צפון אמריקה, ישראל וארצות רבות נוספות. הקולג' מעניק תארי מוסמך ודוקטור במדעי היהדות לתלמידיו, בני דתות ואמונות שונות. הוא משתרע על ארבעה קמפוסים: סינסינטי, ניו-יורק, לוס אנג'לס וירושלים. ספריית הקולג' שמרכזו בסינסינטי היא אחת הספריות הגדולות בעולם בתחום היהדות. בקמפוסים השונים פועלת שורה של מרכזי מחקר ומוסדות ציבוריים. מצויים בהם ארכיונים שונים ואוספים מוזיאליים רבי ערך. הקמפוס הירושלמי נוסד בשנת 1963 והיה המוסד הדתי – ליברלי הראשון ללימודי יהדות שקבע את מושבו בישראל. כיום מתקיימות בו התוכניות הבאות:

שנת לימודים בישראל – מאז 1970 נדרשים כל תלמידי הרבנות, החזנות ובית הספר לחינוך של היברו יוניון קולג' בארה"ב לעשות את שנתם הראשונה בירושלים. במסגרת זו לומדים כל שנה בישראל עשרות תלמידות ותלמידים. החל משנת 2007 לומדים בתוכנית גם תלמידי השנה הראשונה של ליאו בק קולג' שבלונדון, אנגליה, ובית המדרש גייגר שבפוטסדאם, גרמניה. לתוכנית חמישה מוקדים: למודי הלשון העברית (מקראית ומודרנית) וקניית מיומנות בה, לימודי יסוד במקורות היהדות (ובעיקר מקרא, תפילה, ספרות חז"ל והיסטוריה של עם-ישראל), הכרת החברה הישראלית, בניית קהילה ופיתוח מקצועי ואישי. אחת לשבוע נעשית למשך יום שלם החברה הישראלית על היבטיה המגוונים, לשדה הלימוד והחוויה של התלמידים. במפגש זה הם מתמודדים עם סוגיות בתחום הזהות היהודית, במדינה היהודית. דרך לימודי מקורות, צפייה בסרטים, חקר עצמאי וסיוורים ברחבי הארץ – זוכים התלמידים למבט מעמיק על החברה בישראל ועל תרבותה, על ההיסטוריה של הציונות ושל מדינת ישראל ועל האתגרים החברתיים והמדיניים שישראל ניצבת בפניהם. שנת הלימודים בישראל מטביעה את חותמה על התפתחותם כמנהיגים רוחניים ביהדות התפוצות, מחזקת את זיקתם לישראל ואת הבנת החברה הישראלית ומעמיקה את הזדהותם היהודית הלאומית.

המחלקה לחינוך ולפיתוח מקצועי – המחלקה מתמקדת בהקניית ידע וכלים בחינוך יהודי, לשם קידום הפיתוח המקצועי של רבנים ואנשי חינוך בתנועה ליהדות מתקדמת ובמוסדות לחינוך יהודי פלורליסטי. המחלקה מקיימת קורסים בתוכנית הישראלית לרבנות ואחרות על הייעוץ המקצועי לתלמידיה, לרבנים ולאנשי חינוך. המחלקה שותפה בפיתוח כלי ההערכה בתוכנית זו ותהליך ההערכה הרפלקטיבית בתוכנית שנת הלימודים בישראל. המחלקה מקיימת פורומים לדיון בסוגיות יסוד של החינוך היהודי הפלורליסטי ותוכניות להכשרת רבנים-מחנכים בבתי ספר. המחלקה מקיימת תוכנית התמחות בחינוך יהודי פלורליסטי במסגרת לימודים לתואר שני בחינוך יהודי במרכז לחינוך יהודי ע"ש מלטון, באוניברסיטה העברית בירושלים.

מרכז בלאושטיין לליוי רוחני – המרכז מתמקד בפיתוח תחום הליווי הרוחני בישראל ובתמיכה בהכשרתם המקצועית של פרחי-רבנות ישראלים. בלב פעילותו נמצאות שתי תוכניות הכשרה חלוציות בתחום הליווי הרוחני, הפתוחות ללומדים מן היהדות המתקדמת ומחוצה לה. תוכנית "מזורים", ותוכנית "סוגיות חיים" אשר פועלת מתוך שותפות עם בית דניאל ועם ד"ר רוחמה וייס, המנהלת אותו. התוכנית מפתחת גישה חדשנית להוראת טכסטים קלאסיים תוך קיום דו-שיח מתמיד בין הטקסט לבין חיי הלומדים, נפשם ורוחם.

מכון נלסון גליק לארכיאולוגיה ומקרא ומוזיאון סקירבל – המכון היה אחראי לחפירות בשורה של אתרים ארכיאולוגיים מרכזיים, ביניהם תל דן, ערוער וגזר בארבעים השנים האחרונות. בשנים אלה עוסק המכון בפיתוח הממצאים הרבים – חלקם בעלי חשיבות מכרעת להבנת התקופה – ובהוצאתם לאור. לצד פעילות מחקרית זו יוזם המכון שורה של פעילויות קהילתיות-חינוכיות, ביניהן חפירה באתר שר שליד מודיעין, ובעיר לוד, בהשתתפות רשויות החינוך המקומיות והחברה להגנת הטבע. במוזיאון סקירבל הפועל במסגרת המכון, מוצגים ממצאים מן החפירות שביצע המכון באתרי החפירה השונים של מכון נלסון גליק.

המחלקה למוסיקה יהודית – המחלקה מקיימת לימודים סדירים עבור תלמידי החזנות השוהים בארץ במסגרת התוכנית החד-שנתית, קורסי מבוא לתלמידי התוכנית החד-שנתית במסלולי הרבנות והחינוך וכן לתלמידי התוכנית הישראלית לרבנות.

הספרייה ע"ש ש. זלמן ואיילה אברמוב – הספרייה, הממוקמת במבנה יפה ומרווח מכילה כחמישים אלף כותרים בנושאי יהדות, ארכיאולוגיה מזרח-תיכונית, מדינת ישראל והחברה הישראלית, וכן אוספים מיוחדים. הספרייה משמשת בית לארכיון לתולדות היהדות המתקדמת בישראל ולמבחר מייצג של פריטים מאוסף ה-American Jewish Archives, השמורים במיקרופילם. (המסמכים המקוריים שמורים בארכיון שבסינסינטי).

אולפן עברית – עולים חדשים, תושבים שאינם שולטים בשפה העברית, דיפלומטים ותיירים, פוקדים את אולפן העברית של הקולג', המקיים שלושה מחזורי לימודים בשנה.

בית הכנסת ע"ש מורשטיין – בבית הכנסת נערכות לאורך השנה תפילות שבת וחג המיועדות לתלמידי הקולג' מחו"ל, לחברי הסגל ועובדי הקולג', למבקרים ותיירים מחו"ל ולקהילה הדוברת אנגלית בירושלים.

חבר היועצים – הנהגת הקמפוס הירושלמי, בראשותה של הדיקנית, נהנים מן ההזרחה וההכוונה שמעניקה קבוצה נבחרת של אנשי אקדמיה, רוח, כלכלה וחברה המשרתים ב"חבר היועצים". תפקידם להציע כיווני פעולה ומדיניות ולהביא את קולו הייחודי של הקמפוס הירושלמי בפני ראשי הקולג' וחברי חבר הנאמנים שלו. בראש חבר היועצים עומד פרופסור דוד הרמן.

התכנית הישראלית לרבנות

התכנית פועלת למעלה משלושים שנה ומכשירה נשים וגברים ישראלים לתפקידי רבנות בקהילות התנועה ליהדות מתקדמת ובמוסדותיה, כמו גם במגוון גופים אחרים התורמים לחברה הישראלית בתחומי החינוך, הקהילה, הליווי הרוחני והפעולה למען צדק חברתי. במהלך השנים נטבעה דמותה של התנועה ליהדות מתקדמת בישראל במידה רבה בחותמם של בוגרי התכנית. מנהיגות התנועה משקפת כיום את ערכיהם החברתיים והדתיים, את מטענם הרוחני השכלתם וכישוריהם.

תכנית הלימודים מבקשת להעמיק את הכרת שורשי מורשתנו העתיקה, יחד עם הקניית כלים להתמודדות עם אתגרי ההווה ושאלות המחר. במהלך חמש שנות לימודיהם בקולג' משלבים התלמידים שורה של תחומים: קניית דעת בתחומים נרחבים בלימודי היהדות והתרבות הכללית, הכשרה מקצועית רבנית, הכשרה בתחום החינוך והליווי הרוחני, התמחות באחד מתחומי מדעי היהדות והתמודדות ערכית והגותית עם שאלות יסוד של קיומנו ועם סוגיות בתחום האמונה והדת. דגש מיוחד מושם על התפתחותם האישית, הרוחנית והמקצועית של תלמידי התכנית, על פיתוח דרכם האישית וקולם הייחודי ועל הקניית תודעת אחריות לעיצובם העצמי כמורי דרך ומלווים.

בשנים האחרונות גדל מספר תלמידי התכנית. כשישים בוגריה הם רוב מניינה ובניינה של מועצת הרבנים המתקדמים בישראל. הם אמונים על פיתוח דרכים חדשות לחברה הישראלית בביטוי יהדותה ובבקשה לקיים ערכי צדק, שוויון וסובלנות. יצירתם הדתית והרוחנית מקדמת את השיח הדתי והרוחני ההומניסטי בישראל ואת הדיאלוג עם קהילות ישראל בתפוצות.

אנו עדים לכך, שרובד שלם בחברה הישראלית מחפש דרכים – מודרניות, עדכניות ומתקדמות – לחיות מחדש את יהדותו ורואה בתנועה ליהדות מתקדמת בישראל כתובת טבעית לכך. היענות לחיפוש דרך אלה, העמקתם ועידודם היא משימתם המרכזית של ראשי התכנית כמו גם של בוגריה. בשנים האחרונות אנו עדים להשתלבותם בתכנית של תלמידים ממגוון רחב של רקעים, קהילות, עדות וקבוצות אוכלוסייה, כולל כאלה שעד כה הצליחה היהדות המתקדמת פחות בשילובם בפעילויותיה ובהנהגתה.

*

תכנית הרבנות הישראלית מתקיימת בסיוע:

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
Jewish Agency for Israel

ובסיוע

